

Zapojení tranzitního programu do vzdělávání žáků

Preambule

Speciální základní škola Poděbrady, příspěvková organizace je zapojena do projektu realizovaného Ústavem speciálně pedagogických studií PdF UP v Olomouci pod názvem Systémová podpora kariérového vzdělávání a tranzitních programů žáků se SVP v ČR (reg. č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/19_077/0016805).

Jedním z cílů projektu je zapojit tranzitní program do vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Naše škola je v rámci projektu zapojena do sítě Center tranzitní podpory, ve kterých je ověřován tranzitní program jako součást vzdělávacího programu žáků.

1. Úvodní vymezení řešené problematiky a vize

Tranzitní program (dále „TP“), pojímán také jako *plánování přechodu*, vychází ze zahraničí, kde je znám pod pojmem „*transition planning*“. Pro české prostředí byl modifikován pod pojmem „*tranzitní program*“, který zajišťuje koordinované a komplexní pojetí podpory v době ukončování školní docházky u žáků se SVP ze školy do další etapy jejich života.

Proces plánování přechodu (tzv. plán přechodu) není spojován a orientován pouze na oblast práce a zaměstnanost (jak je v českém prostředí často chápáno), ale jedná se o cílenou práci související s tématem ukončováním školní docházky žáka se SVP a blížícím se odchodem z prostředí školy do další etapy jeho života (ideálně tedy dosažení co nejvyšší míry samostatnosti) na více tematických úrovních – např. další vzdělávání, volný čas, život v komunitě, udržení psychické pohody apod.

2. Zacílení oblasti plánování přechodu ze školního prostředí do další etapy života žáka

Výstupem procesu plánování přechodu ze školního prostředí do běžného způsobu života je **vytvoření portfolia** konkrétního žáka, obsahujícího tzv. přechodové domény (např. vzdělávání, práce, volný čas, rodina, komunita, sociální služby, další návazné služby apod.). Zde je také uvedeno a popsáno to, co si žák dál po škole (ne)přeje dělat; co jej baví; jaké má sny a v čem by se chtěl i s pomocí druhých dál rozvíjet; jaké jsou příležitosti v místě, kde žije, jaké jsou návazné služby, komunita, rodina, přátelé aj.

Zpracované portfolio obsahuje konkrétní cíle žáka včetně definování případné míry potřebné podpory k dosažení stanovených cílů. Smyslem celého procesu plánování přechodu je maximálně možné zajištění nejvhodnějších, dostupných a dosažitelných podmínek pro co možná nejvíce plynulý přechod žáka ze školy do další etapy jeho života.

Portfolio každého žáka (tzv. plán přechodu) je v ideálním případě syntézou informací, zaměřenou na:

- **Samostatný způsob života** – podstatou je vytvořit u žáků plán na podporu co nejvíce samostatného způsobu života po škole. Jeho tvorba vychází z mapování situace daného žáka.

Hodnoceny a zpracovány jsou vždy:

- přání, cíle samotného žáka,
- přání, cíle žáka z pohledu jeho rodiny,
- možnosti komunity,
- možnosti a dostupnost návazných služeb,
- možnosti pracovního uplatnění dle dovedností a schopností žáka,
- vhodnost a dostupnost forem dalšího vzdělávání apod.

Zásadní je důraz na samostatnou aktivitu žáka, vždy s přihlédnutím k možnostem a limitům vycházejícím z míry daného postižení.

U žáků, kteří jsou motivováni a schopni uplatnit se na trhu práce, bude přechodová doména práce/zaměstnání více popsána včetně individuální či skupinové praxe daného žáka u konkrétního zaměstnavatele.

- **Práce/zaměstnání** – oblast je zaměřená na individuální praxe v běžném pracovním prostředí, které by se po skončení vzdělávání mohly stát navazujícím zaměstnáním. Na praxích jsou zajištěny, dle individuální potřeby, asistence prostřednictvím asistenta TP.

Po vytipování vhodného pracoviště pro uskutečnění praxe je třeba zejména vytvořit individuální plán praxe (místo výkonu praxe, odkdy dokdy, jaké pracovní činnosti bude

vykonávat, nácvik potřebných dovedností apod.), provést zaškolení v práci, provést školení v bezpečnosti práce, provádět přípravu a zadávání práce, provádět průběžnou kontrolu

a hodnocení a provést závěrečné vyhodnocení praxe. Aby praxe měla očekávaný přínos, je třeba, aby na jednotlivých krocích spolupracovali všichni zúčastnění – žák, zaměstnavatel, škola, poskytovatel služby tranzitního programu (sociální služba či jiná zainteresovaná organizace).

Klíčovou roli při podpoře plánování přechodu má:

- společné hledání a zjišťování životních cílů konkrétního žáka,
- znalost a diagnostikování jeho potřeb,
- včetně možností dalšího rozvoje, seberealizace a míry potřebné podpory nutné k dosažení stanovených cílů.

Smyslem plánu přechodu není pouze **řešení a zajištění individuálních praxí** u běžných zaměstnavatelů, ale **komplexní podpora žáků s vysokou mírou potřebné podpory**, které jejich zdravotní postižení aktuálně limituje natolik, že se nemohou či nechtějí po ukončení školy dále seberealizovat na otevřeném či chráněném trhu práce. U nich je nutné plán přechodu více orientovat na řešení a zajištění jejich dalšího života po ukončení vzdělávání.

U všech žáků je doporučeno, aby byly zjištěny všechny přechodové domény (vzdělávání, volný čas, život v komunitě, udržení psychické pohody, práce, návazné služby aj.).

Cílem plánu přechodu je připravit realistický a splnitelný harmonogram činností a aktivit, který zvýší uplatnitelnost žáka v pracovním i ve společenském životě.

3. Cílová skupina

Cílovou skupinou jsou žáci se SVP, s lehkým a středně těžkým mentálním postižením, příp. postižením více vadami. S těmito žáky by měl být proces plánování přechodu zahájen a řešen nejpozději na začátku předposledního roku školní docházky, tedy 8. a 9. ročníku ZŠ a 9. a 10. ročníku ZŠS. Do programu budou žáci zařazeni na základě dohody s rodiči a po podepsání souhlasu s tranzitním programem.

4. Harmonogram realizace tranzitního programu

ZÁŘÍ	<p>Tranzitní program (TP):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Vysvětlení TP, nabídka TP Žákům, vytipování a dojednání Žáků, kteří se jej chtějí účastnit. 2) Kontaktování a schůzka s rodiči o zapojení Žáka do TP a možnosti spolupráce.
ŘÍJEN	<p>Tranzitní program (TP):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zjišťování informací o Žákovi (pracovní zkušenosti, s čím pomáhá doma, využívání kompenzačních pomůcek apod.), analýza schopností a podpory „Míra potřebné podpory“. Nástroje: Profil na jednu stranu, silné a slabé stránky, přání, co mě baví dělat, čím bych chtěl být apod., výhody práce. 2) Exkurze u zaměstnavatele – utváření představy o tom, co znamená chodit do práce (jaké máme druhy zaměstnání – charakter, odměna, náplň práce, co k tomu potřebuji, abych ji mohl vykonávat, pracovní doba).
LISTOPAD	<p>Tranzitní program (TP):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zjišťování informací o Žákovi, dokončení „Míry potřebné podpory“. Kompletace Profilu na jednu stranu a dalších nástrojů v rámci plánování zaměřeného na člověka (PZČ). 2) Příprava na schůzku: Žák/rodiče/další osoby. 3) Exkurze do firem. 4) Vytváření základních a jednoduchých pracovních návyků a dovedností. Bezpečnost práce na pracovišti.
PROSINEC	<p>Tranzitní program (TP):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Realizace schůzky: Žák/rodiče/další osoby s využitím nástroje „Mapa“ nebo „Cesta“. Výsledkem má být zmapování konkrétních představ o práci Žáka. U Žáků směřujících mimo zaměstnání důraz na zmapování oblastí samostatného způsobu života (komunikace, dovednosti, bydlení, volný čas, další vzdělávání, využívání sociálních služeb). 2) Vytvoření akčního plánu (konkrétní úkoly, co je potřeba udělat, odpovědnost, termíny, jak poznám, že je splněno). 3) Aktivní oslovení zaměstnavatelů pro výkon praxe od ledna. 4) Vánoční dílny.
LEDEN	<p>Tranzitní program (TP):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Příprava na výkon praxe v rámci prostředí školy (pokud je reálné). 2) Aktivní výkon praxe s asistencí. 3) Podpora sociálních dovedností Žáka: komunikace, jak se prezentovat (v zaměstnání, zařizování osobních záležitostí), zásady vhodné/nevhodné komunikace apod.). 4) Seznámení s úřady, které potřebujeme k životu (úřad práce, OSSZ, lékař aj.). 5) U Žáků směřujících mimo zaměstnání podpora vybraných oblastí, potřebných k nejvíce samostatnému způsobu života po škole (další vzdělávání, možnosti bydlení, volný čas apod.).
ÚNOR	<p>Tranzitní program (TP):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Trénink dovedností souvisejících s praxí. 2) Aktivní výkon praxe s asistencí.

	<ul style="list-style-type: none"> 3) V případě potřeby zabezpečení pomůcek potřebných pro plnění pracovních úkolů. 4) Podpora komunikace – seznamovací rozhovory, chování v práci, jak komunikovat na pracovišti apod. 5) Exkurze. 6) U žáků směřujících mimo zaměstnání podpora vybraných oblastí, potřebných k co nejvíce samostatnému způsobu života po škole (další vzdělávání, možnosti bydlení, volný čas apod.).
BŘEZEN	<p>Tranzitní program (TP):</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) Trénink dovedností souvisejících s praxí. 2) Aktivní výkon praxe s asistencí. 3) Hodnocení výkonu praxe – revize o (ne)vhodnosti praxe a dalšího směřování žáka. 4) Revize akčního plánu – co se daří, co je potřeba změnit apod. 5) Podpora dovedností k získání zaměstnání – životopis, motivační dopis, jak hledat práci, oslovení (tel., e-mail, osobně), pracovní smlouva, plat. 6) U žáků směřujících mimo zaměstnání aktivní vyhledávání možností a zdrojů podporujících vybrané oblasti žáka směrem k samostatnému způsobu života po škole (další vzdělávání, možnosti bydlení, volný čas apod.).
DUBEN	<p>Tranzitní program (TP):</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) Trénink dovedností souvisejících s praxí. 2) Aktivní výkon praxe s asistencí. 3) Návštěva úřadu práce. 4) Exkurze. 5) Práce na počítači a hospodaření s penězi (e-mailová komunikace, vyhledávání pracovních nabídek, dopravních spojení, poznávání mincí a bankovek, bankovní účet, manipulace s penězi, nakupování aj.). 6) U žáků směřujících mimo zaměstnání aktivní vyhledávání možností a zdrojů podporujících vybrané oblasti žáka směrem k samostatnému způsobu života po škole (další vzdělávání, možnosti bydlení, volný čas apod.). 7) Příprava podkladů na plán přechodu do další etapy života (práce, další vzdělávání, podpora samostatného způsobu života, život v komunitě apod.).
KVĚTEN	<p>Tranzitní program (TP):</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) Trénink dovedností souvisejících s praxí. 2) Aktivní výkon praxe s asistencí. 3) Zhodnocení uplynulého období (leden–duben) formou revize akčního plánu, míry potřebné podpory a celkové zhodnocení práce žáka. 4) Aktualizace nástroje Profil na jednu stranu s doplněním o pracovní profil žáka. 5) U žáků směřujících mimo zaměstnání aktualizace nástroje Profil na jednu stranu s doplněním o možnosti a zdroje podporující vybrané oblasti žáka směrem k samostatnému způsobu života po škole (další vzdělávání, možnosti bydlení, volný čas apod.). 6) Finalizace plánu přechodu do další etapy života (práce, další vzdělávání, podpora samostatného způsobu života, život v komunitě apod.), který bude představen na schůzce v červnu.
ČERVEN	<p>Tranzitní program (TP):</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ukončení aktivního výkonu praxe. 2) Poděkování zaměstnavatelům. 3) Realizace reflektivního setkání žáka, rodičů a dalších osob (např. asistent, zaměstnavatel, sociální služby) – shrnutí a vyhodnocení. 4) Finalizace plánu přechodu do další etapy života (práce, další vzdělávání, podpora samostatného způsobu života, život v komunitě apod.).
--	---

Formy realizace praxí/exkurzí u zaměstnavatelů:

- individuální praxe dle dovedností a schopností daného žáka zaměřené na posílení jeho pracovních činností (soběstačnosti a samostatnosti; zvyšování kompetencí spojených s hledáním, získáním a udržením si pracovního místa);
- individuální praxe dle možností školy;
- individuální praxe dle trhu práce (otevřený či chráněný);
- exkurze u zaměstnavatelů;
- skupinová praxe dle možnosti školy a trhu práce (se zaměřením na posílení pracovních činností žáků).

Podpůrné formy:

- plánování zaměřené na člověka;
- setkání se zákonnými zástupci;
- setkání se zástupci návazných služeb (např. sociální služby);
- asistence na pracovišti (zaměstnanec školy, firmy, sociální služby);

5. Časová dotace realizace tranzitního programu

Týdenní dotace na aktivity žáka se budou pohybovat mezi 2-4 hodinami týdně dle charakteristiky a možností žáka.

6. Oblasti stávajícího ŠVP školy, které jsou změněny (ovlivněny, zasaženy...) tranzitním programem

A. Klíčové kompetence a výchovně-vzdělávací strategie vedoucí k jejich naplnění:

Kompetence k učení

ZV

Žák:

- vyhledává informace v jednoduchém textu, inzerátu, reklamě a využívá je v praktickém životě
- dokáže vyplnit údaje o své osobě v papírové i elektronické podobě
- prakticky provádí numerické operace – pomocí manipulační hry, nakupování, využívá kalkulačku
- dokáže využívat různé informační zdroje – knihy, encyklopedie, mapy, internet apod.
- zapojuje se do různých projektů, exkurzí
- více způsoby ověřuje získané poznatky a dovednosti v praktickém životě
- osamostatňuje se při životě v terénu
- pozná a chápe důsledky i chybného splnění úkolu
- chápe význam vzdělávání pro budoucí uplatnění

ZŠS

Žák:

- ovládat základy čtení, psaní a počítání a využívat je ke svému životu i vzdělávání
- mít zájem o další učení a získávání nových poznatků
- ovládat elementární způsoby práce s počítačem
- uplatňovat získané zkušenosti v praktických situacích

Kompetence k řešení problémů

Žák:

- řeší samostatně problémy související s budoucím profesním uplatněním, tyto situace nejprve řeší v bezpečném prostředí školy, později přechází do méně známého prostředí – návštěva obchodu, divadla, pošty, úřadu, exkurze, praxe apod.
- umí požádat o podporu při řešení problémů, které jsou nad jeho možnostmi, druhou osobu
- umí rozlišit závažnost problémů a dokáže zvolit strategii jejich řešení (s podporou druhé osoby, bez podpory)
- orientuje se v okolních vztazích, pozná nebezpečnou situaci ve vztazích
- umí požádat o pomoc ostatní

ZŠS

Žák:

- vnímat problémové situace
- řešit známé a opakující se problémové situace na základě nápodoby a vlastních zkušeností s pomocí naučených stereotypů
- využívat naučená pravidla přiměřeně svým schopnostem
- nenechat se odradit neúspěchem při řešení problémů
- dle svých možností dokázat přivolat pomoc v případě ohrožení

Komunikativní kompetence

ZV

Žák:

- rozvíjí své komunikační dovednosti, plán svého rozvoje
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem, v případě potřeby vhodně využívá AAK
- využívá text (obrázky) ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- učí se komunikovat i s cizími osobami, se kterými se setkává, dokáže požádat o pomoc, poděkovat, vyjádřit své přání i nespokojenost
- zvládá komunikaci i s cizími osobami
- dokáže využívat různé komunikační prostředky – telefon, internet, audio a video techniku

zŠs

Žák:

- v rámci svých možností se srozumitelně vyjadřovat, umět sdělit své pocity, myšlenky
- naslouchat sdělení druhých, rozpoznat smysl sdělení a vhodně na ně reagovat
- využívat komunikativní dovednosti k získávání informací a ke spolupráci s ostatními lidmi
- rozumět jednoduchým běžně užívaným textům a záznamům
- zvládat jednoduchou formu písemné komunikace
- ovládat a používat prostředky moderní komunikace (telefon, email, PC, TV...)

Kompetence sociální a personální

ZV

Žák:

- buduje své kooperační dovednosti;
- posiluje dovednost vnímat a respektovat pravidla ve škole, kroužcích, na exkurzích i praxích
- zdokonaluje se ve svém chování
- poznává kolegiální vztahy – kroužky, exkurze, praxe
- orientuje se v nejbližším okolí – okolí domova a školy, nejbližší obchody, možnosti pracovního uplatnění, dodržuje bezpečnost při pohybu
- dokáže přijmout důsledky svého rozhodnutí, chápe odpovědnost za své chování a v náročnějších situacích zvládne své emoce – při soutěžích, náročnějších úkolech, časovém presu

zŠs

- mít základní představu o vztazích mezi lidmi a orientovat se v nich
- znát a uplatňovat základní návyky společenského chování
- respektovat druhé lidi
- znát a orientovat se v okolním prostředí
- být schopný spolupráce, podílet se na jednoduchých sociálních aktivitách
- rozpoznat nevhodné a rizikové chování a uvědomovat si jeho možné důsledky
- být schopen interakce v neznámém prostředí

Kompetence občanské

ZV

Žák:

- zná pravidla slušného chování, respektuje a uplatňuje je ve škole a mimo ni
- snaží se být nápomocný druhým, je k nim ohleduplný v různých sociálních situacích
- ví, jak se chovat v ohrožujících situacích např. případě úrazu a dokáže vyhledat pomoc

- chápe důležitost zdravého Životního stylu, Škodlivost kouření, požívání návykových látek, chová se ekologicky

zŠs

- mít povědomí o základních právech a povinnostech občanů
- dodržovat osvojené návyky a dovednosti v oblasti základních společenských norem a pravidel
- umět vyhledat pomoc na kompetentních místech
- chránit své zdraví a důležitost ochrany Životního prostředí
- chovat se v krizových situacích a v situacích ohrožujících Život a zdraví podle pokynů kompetentních osob

Kompetence pracovní

ZV

- zvládá samostatně sebeobslužné činnosti a hygienické návyky – oblékání, hygiena, stolování
- má osvojeny základní pracovní návyky a postupy, dodržuje pokyny učitele, asistenta nebo pracovníka na praxi
- zná nástroje a pomůcky, se kterými se setká, umí je vybrat, pojmenovat
- zvládne si osvojit jednoduchý pracovní postup a dokáže ho zopakovat
- zvládne dokončit určený úkol
- zvládne samostatnou práci i práci v kolektivu
- dodržuje bezpečnostní pokyny na pracovišti, využívá osobní ochranné pomůcky
- prezentuje svou práci, dokáže ocenit práci druhých, zvládne i neúspěch

zŠs

- mít osvojené hygienické návyky a podle svých možností zvládat sebeobslužné činnosti
- ovládat pracovní dovednosti v jednoduchých činnostech
- pracovat podle naučeného pracovního postupu a plnit zadané jednoduché úkoly
- být schopen koncentrace na pracovní výkon a jeho dokončení

- respektovat pravidla práce v týmu a svými činnostmi ovlivňovat kvalitu společné práce
- přijmout posouzení výsledků své práce
- dodržovat zásady bezpečnosti, ochrany zdraví a hygieny práce při pracovních činnostech
- mít konkrétní představu o pracovních činnostech jednoduchých běžných profesí

B. Výchovně-vzdělávací strategie:

Kompetence k učení

- Motivujeme žáky pomocí praktických činností k využívání všech smyslů a schopnosti pozorovat
- Získávání vědomostí propojujeme s reálným životem, při konkrétních situacích blízkých chápání žáků, s bezprostřední zpětnou vazbou, zkoumání
- Na praktických příkladech přivádíme žáka k poznání, jaké použití a hodnotu má mimo třídu, co se učí
- Propojujeme učivo do vzájemných souvislostí
- Zařazujeme aktivity směřující k sebehodnocení žáků a objektivnímu hodnocení ostatních
- Podněcujeme žáky k vlastním úvahám a tvořivému myšlení, oceňujeme vlastní aktivitu, chyba není problém
- Zařazujeme skupinovou práci
- Dbáme na nutnost opakování nabytých vědomostí v reálných situacích

Kompetence k řešení problémů

- Vzbuzujeme zájem o daný problém, upozorňujeme na problémové situace
- Vedeme žáka k aktivnímu získávání informací, jejich porovnávání a hodnocení
- Zadáváme přiměřeně obtížné úkoly
- Podporujeme kreativitu, hledání pochopení
- Učíme žáka, aby byl schopen poučit se z předchozích chyb a nezdarů
- Vedeme žáka k samostatné práci i k práci ve skupině
- Podporujeme schopnost převzít odpovědnost za důsledky svého jednání

Kompetence komunikativní

- Hledání nejvhodnější komunikační kanál pro každého žáka, rozvíjíme všechny možnosti verbální i neverbální komunikace, u žáků s NKS využíváme různé formy AAK
- podporujeme zájem o komunikaci vycházející s reálných potřeb žáků a vedeme je ke vhodné komunikaci se spolužáky, učiteli a ostatními lidmi ve škole i mimo ni
- Učíme žáky vyjadřovat se jasně, naslouchat a porozumět obsahu sdělení
- Procvičujeme na modelových situacích základní komunikační obraty a tím zbavujeme žáky strachu z komunikace s okolím
- Využíváme moderní informační a komunikační prostředky

Kompetence sociální a personální:

- Učíme žáky, aby uměli vyjadřovat vhodnou formou své požadavky, potřeby, žádosti
- Vedeme ke zdravému sebevědomí, dosažení pocitu sebeuspokojení a sebeúcty
- Vedle individuální výuky využíváme i skupinovou práci, kde chceme žáky naučit týmové práce a schopnosti dodržovat pravidla
- Vedeme žáky k tomu, aby respektovali mínění a práci ostatních, vzájemně spolupracovali a dodržovali společně dohodnutá pravidla
- Snažíme se vést žáky k objektivnímu zhodnocení skupinové práce a vlastního přínosu k ní
- Podporujeme schopnost umět se podřídit vhodné autoritě, pracovat pro společný výsledek
- Seznamujeme žáky formou besed a činnostních situací s riziky patologických forem chování
- Seznamujeme žáky i s jiným než školním prostředím, připravujeme praktická cvičení
- Vytváříme v žácích vlastnost nebýt lhostejný k bezpráví a šikaně

Kompetence občanská

- Podněcujeme žáky k formulování vlastních pravidel chování ve třídě i ve škole a jejich dodržování
- Vytváříme prostředí vzájemné důvěry, kde se žáci mohou projevat jako svobodné a zodpovědné osoby, které umí uplatňovat svá práva i plnit své povinnosti
- Podporujeme vstřícný přístup k ostatním, respektování individuálních rozdílů mezi žáky, smysl pro spravedlnost a odmítavý postoj k násilí
- Nabízíme možnost seberealizace v zájmových činnostech
- Zařazujeme praktické aktivity, při kterých se žáci seznamují s funkcí důležitých orgánů a institucí na místní i státní úrovni a upevňujeme schopnost vyhledat pomoc
- Společnými aktivitami při vytváření prostředí třídy a školy vedeme žáky k péči o osobní i společný majetek a k respektování cizího úsilí

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky ke schopnosti řešit nejprve to, co je důležité
- Využíváme manipulační hry, možnosti experimentu, hledání nových postupů a řešení vytvářejících se při vlastní činnosti
- Klademe důraz na vzájemnou pomoc, schopnost o ni požádat
- Vedeme k dokončení činnosti a úklidu pracoviště
- Vnímáme důležitost hodnocení práce a výrobků, jejich prezentaci, poskytujeme všem žákům zážitek z úspěchu, pochvaly
- Vedeme žáky ke schopnosti poznat hranice svého výkonu

C. Vzdělávací oblasti:

ZV

Český jazyk:

VV: samostatně pracuje se slovníky a jazykovými příručkami, odlišuje v textu fakta od názorů a hodnocení, zjistí informace z textu otázkami, pořídí výtah z přečteného textu, uspořádá informace v textu, využívá svých znalostí k písemnému projevu a tvořivé práci s textem, vyplňuje dotazník, sestavuje žádost, seznamuje se se sestavováním stručného životopisu,

zaujímá kritický postoj k manipulativní komunikaci v masmédiích, zapojuje se do diskuse, vyhledává informace v různých typech katalogů, knihovně a dalších informačních zdrojích, upevňuje si formy společenského styku, je seznámen s pravidly společenského styku

Učivo: práce s různými druhy textů, schopnost vedení dialogu, práce s masmédií, kritické čtení, čtení článků a orientace v nich, formy společenského styku - blahopřání, pozdrav, dopis, telefonický rozhovor, objednávky jídla, poštovní poukázka, jednoduché tiskopisy a formuláře, sestavování jednoduché Žádosti, Životopis.

Matematika:

VV: Čte tabulky, grafy, vybírá potřebné informace a informace do tabulek a grafů zpracovává, využívá kalkulátor, řeší úlohy na prostorovou představivost, porovnává výhody a nevýhody některých bankovních produktů, seznamuje se s pojmem procento, úrok, používá jednotky délky, hmotnosti a objemu

Učivo: graf, tabulka, užití procent, úrok, roční úroková míra, vklady, užití peněz, výpočet procent, užití jednotek délky, hmotnosti, času, obsahu, práce s mapou

Informatika:

VV: ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, jejich vzájemnou návaznost, ovládá práci s textovými editory, pracuje s informací v souladu se zákony, vytvoří a spravuje vlastní dokument, učí se pracovat s různými médii.

Učivo: uživatelská práce s textovými soubory, tvorba a prezentace materiálů, nakupování na internetu, internetové bankovníctví, internetová komunikace, práce s fotoaparátem, kamerou a dalšími zařízeními

Člověk a svět:

VV: popisuje změny v přírodě vyvolané člověkem a objasňuje jejich kladné či záporné důsledky na životní prostředí, hovoří o zodpovědném chování při mimořádných událostech, dokáže odhadnout manipulaci ze strany okolí, umí poskytnout první pomoc, práce s mapou, rozezná druhy roztoků a jejich využití v běžném životě, ví, jak využít služeb pomáhajících organizací v krizových situacích, poznává různé přístupy k etickým hodnotám, chápe význam a systém vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním, uvědomuje si rizika porušování

právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání, na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu, poznává a osvojuje si základní práva a povinnosti občanů

Učivo: ochrana půdy, voda, vzduch a péče o ně, ochrana rostlin a živočichů, živelní pohromy, vztahy mezi lidmi, závislostní chování, první pomoc, vyhledává na mapách, bezpečnost při práci s chemikáliemi, vztah člověka a přírodního prostředí, práva a povinnosti, význam vzdělávání pro život, kvalifikace, rekvalifikace, CŽV, profesní uplatnění, pracovní úřady, protiprávní jednání a jeho postihy, styk s úřady, spotřebitel a jeho práva.

Pracovní činnosti:

VV: volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin, pěstuje a ošetřuje květiny v interiéru a využívá je k výzdobě, používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu, prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty, dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu způsobeného zvířaty a při styku s jedovatými rostlinami, používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče, připraví jednoduché pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy, dodržuje základní principy stolování a obsluhy u stolu, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni, získá základní vědomosti o materiálech, nástrojích a pracovních postupech; provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň, řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí, organizuje svoji pracovní činnost, pracuje s jednoduchou technickou dokumentací, orientuje se v pracovních postupech a návodech, dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu, sestaví podle návodu, náčrtu, plánu daný model, ovládá montáž a demontáž jednoduchého zařízení, provádí údržbu jednoduchých předmětů a zařízení, dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu, provádí jednoduché operace platebního styku, ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti, orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů, správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením, provádí drobnou domácí údržbu, používá vhodné prostředky při práci v domácnosti, dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy, poskytne první pomoc při úrazu elektrickým proudem nebo chemikálií, zná pracovní činnosti vybraných profesí a má

přehled o učebních oborech a středních školách, posoudí své možnosti v oblasti profesní, případně pracovní orientace přihlednutím k potřebám běžného života, využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného dalšího vzdělávání, prokáže v modelových situacích prezentaci své osoby při ucházení se o zaměstnání

Učivo: základní podmínky pro pěstování, květiny - pěstování vybraných rostlin, aranžování a jednoduchá vazba květin, zpracování ovoce a zeleniny, léčivé rostliny, koření – pěstování vybraných rostlin, rostliny a zdraví člověka, léčivé účinky rostlin, rostliny jedovaté, rostliny jako drogy a jejich zneužívání, alergie, náčiní a pomůcky na zahradě, první pomoc při úrazech, bezpečnostní předpisy a postupy, kuchyně – základní vybavení, udržování pořádku a čistoty, bezpečnost a hygiena provozu, kuchyňské spotřebiče – funkce a užití, ovládání, ochrana a údržba, bezpečnost provozu, nebezpečí úrazu elektrickým proudem, potraviny – skupiny potravin, sestavování jídelníčku, způsoby konzervace, příprava pokrmů – úprava pokrmů za studena, základní způsoby tepelné úpravy, základní postupy při přípravě pokrmů a nápojů, zásady zdravé výživy, úprava stolu a stolování – jednoduché prostírání, obsluha a chování u stolu, slavnostní stolování v rodině, zdobné prvky a květiny na stole, materiály a jejich vlastnosti, užití v praxi (dřevo, kov, plasty), řemesla a tradice, pracovní pomůcky – nářadí a nástroje pro ruční opracování, jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce, dokončení práce, technologické postupy – technické náčrty, výkresy a návody, první pomoc při úrazech, bezpečnostní předpisy a postupy, práce s návodem, náčrtem, plánem, schématem, stavebnice – konstrukční, elektrotechnické, sestavování modelů, montáž a demontáž, práce s různým materiálem podle podmínek a vybavení školy, první pomoc při úrazech, bezpečnostní předpisy a postupy, finance v domácnosti, rozpočet, údržba v domácnosti – údržba a úklid, prostředky, postupy, bezpečnost při styku s čisticími prostředky, odpad – třídění, zpracovávání, rozklad, konečná likvidace, ruční práce, výroba drobných oděvních a bytových doplňků, údržba oděvů a textilií, postupy, prací a čisticí prostředky a zacházení s nimi, příprava na rodičovství, péče o dítě, elektrické spotřebiče – funkce a užití, ovládání, ochrana a údržba, bezpečnost provozu, nebezpečí úrazu elektrickým proudem, zásady první pomoci, vhodné profese, trh práce, možnosti dalšího vzdělávání, volba profesní orientace, seznámení s právy a povinnostmi zaměstnanců a zaměstnavatelů, poradenské služby, seznámení s možnostmi využití poradenské pomoci v případě neúspěšného hledání zaměstnání, nácvik modelových situací, psaní životopisu, pohovor.

zŠs

Člověk a svět:

VV: respektuje pravidla společenského soužití, uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých situacích, rozlišuje projevy nepřiměřeného chování, zná hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi, seznamuje se ze základními právy a povinnostmi občana, uvědomuje si rizika a důsledky protiprávního jednání, dokáže vyřizovat své osobní záležitosti, požádat o radu, rozezná nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy, umí vhodně reagovat při nebezpečí a mimořádných událostech

Učivo: mezilidské vztahy, komunikace ve společnosti, základní pravidla společenského chování, úcta k člověku, rovnoprávné postavení žen, mužů a národnostních menšin, prevence rizikového chování, etická výchova - oslovování, pozdrav, naslouchání, dodržování jednoduchých komunikačních pravidel, omluva, reflexe situace druhých a adekvátní poskytnutí pomoci, práva a povinnosti občanů, bezpečnost občanů, lidská práva, samostatné nakupování, cestování, návštěva úřadů, získávání informací, lidská práce, různé druhy profese, peníze a jejich funkce, profiorientace, hospodaření s penězi, reakce v situacích ohrožení, nebezpečné látky a přípravky v domácnosti, jejich značení a užívání, zásady bezpečné práce s chemikáliemi, první pomoc, úrazy, péče o zdraví, ochrana životního prostředí

Čtení a psaní:

VV: rozumí pokynům přiměřené složitosti, s porozuměním čte věty, zvládá porozumění čtení krátkého textu, orientuje se ve čteném textu, zapamatuje si obsah přečteného textu a umí reprodukovat krátký text, orientuje se v jednoduchých návodech podle obrázků, přepíše krátký jednoduchý text, napíše nebo opíše běžné písemnosti - adresu, přání, dopis podle vzoru, napíše jednoduchý text pomocí PC, vyplní jednoduchý dotazník a formulář

Učivo: tvorba jednoduchých otázek a odpovědí na ně, popis jednoduchých předmětů a dějů, nácvik jednoduchých forem společenského styku - uvítání, rozloučení, blahopřání, reprodukce textu, samostatný popis situací a činností, volná reprodukce textu, jednoduchý formulář, sdělení na pohlednici, nácvik vyplnění formulářů

Komunikační výchova:

VV: domluví se v běžných situacích, popíše osoby, předměty podle reálu nebo vyobrazení, domluví se v běžných situacích, komunikuje vhodně v běžných situacích a zvládá základní pravidla komunikace

Učivo: komunikační situace - omluva, žádost, vzkaz, zpráva, pozdravy, prosba, poděkování, dialog, základní komunikační pravidla, tvorba otázek a odpovědí

Matematika:

VV: uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s penězi, používá kalkulaátor, určuje čas s přesností na čtvrt hodiny, zná základní jednotky délky a hmotnosti, orientuje se v základních tabulkách

Učivo: peníze, počítání na kalkulačce, čas, délka, hmotnost, objem, tabulky

Informatika:

VV: zvládá práci s textem, dokáže vytvořit složku nebo prázdný soubor, uložit, odstranit, pracuje s elektronickou poštou, zvládá obsluhu televize, mobilního telefonu, fotoaparátu, dodržuje pravidla bezpečné práce s elektronikou

Učivo: základní funkce textového editoru, Word, připojení na internet, vyhledání informací, uložení a odstranění souboru, práce s emailem, televize, mobilní telefon, fotoaparát, zásady bezpečnosti

Pracovní a výtvarné činnosti:

VV: práce s technickými materiály, rozlišuje různé druhy materiálů, získá základní vědomosti o materiálech, nástrojích a pracovních postupech, zvolí vhodný pracovní postup v souladu s druhem zpracovávaného materiálu, orientuje se v jednoduchých pracovních postupech a návodech, vybírá a správně používá vhodné pracovní nástroje a pomůcky, dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady a ochrany při práci s nástroji a nářadím, sestaví podle návodu, plánu jednoduchý model, zvládne jednoduchou montáž i demontáž, provádí údržbu jednoduchých předmětů, dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy, uplatňuje základní dovednosti při realizaci a prezentaci vlastní tvorby, volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin, pěstuje a ošetřuje květiny v interiéru a

využívá je k výzdobě, zná hlavní zásady pěstování zeleniny a vybraného ovoce, používá vhodné pracovní pomůcky při práci na zahradě, disponuje znalostmi o chovu drobných zvířat a zásadách bezpečného kontaktu se zvířaty, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce na zahradě, zvládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti, používá vhodné pracovní náčiní a prostředky při práci v domácnosti, používá základní kuchyňské vybavení a spotřebiče, připravuje pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy, dodržuje základní principy stolování, dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při zacházení s používanými prostředky a elektrospotřebiči

Učivo: balení předmětů do papíru - dárky, práce se dřevem – sbíjení a slepování různých materiálů, povrchová úprava dřev barvami a laky, seznamování s dalšími druhy materiálů (drát, kov, sklo, plast), vlastnosti materiálů, jednoduché pracovní operace a postupy, seznamování s řemesly a tradicemi, demontování modelů, ukládání součástí do krabic, předpěstování zeleniny a květin pro domácí použití, práce s kolečkem a lopatou, péče o školní živočichy (šneci, rybičky, želvy...), hygiena a bezpečnost práce, prohlubování sebeobslužných schopností, mytí a utírání nádobí, praní a sušení osobního prádla, vaření polévky, brambor, bramborové a krupicové kaše, vaření příloh k masu (rýže, těstoviny), základy šití – přišívání knoflíků, manipulace s elektrospotřebiči, kuchyňské náčiní a prostředky, obsluha pračky, myčky, práce s vysavačem, školní pracovní příprava, upevňování hygienických návyků, péče o čistotu těla a oděvu, praní ruční i v pračce, žehlení, sešívání látek zadním stehem, vyšívání – základní stehy, úklid v domácnosti – pravidelně zařazovat zametání, luxování, mytí podlahy, utírání prachu, nákupy a uchovávání potravin, stolování, prostírání stolu, mytí nádobí, příprava jednoduchých teplých a studených jídel, spojování dřeva hřebíky a vruty, řezání dřeva pilou, povrchová úprava dřeva, měření, vrtání ručním vrtákem, práce s drátem – ohýbání, štípání, splétání, pravidla bezpečnosti při práci v dílně, výměna žárovky, baterie v přístroji, pravidelné pomocné služby:

- Příprava popelnic na odvoz
- Vynášení separovaného odpadu do kontejnerů
- Pravidelný úklid dílny
- Pravidelný úklid cvičného bytu
- Pomoc ve školní výdejně (odstraňování zbytků z talířů, rovnání nádobí do myčky, utírání stolů, prostírání, pomoc při krmení malých dětí)

- Pomoc v odpolední družině
- Pěstitelské a chovatelské práce
- Shrabání a odvoz posekané trávy, údržba kopečku na zahradě – vytrhávání plevelu, zalévání

D. Průřezová témata (PT)

Osobnostní a sociální výchova

- Budovat u Žáků vlastní postavení v současném světě
- Napomáhat zvládnutí vlastní chování
- Učit zvládat různé životní situace
- Zdokonalovat vzájemnou komunikaci a spolupráci
- vést k seberozvoji a sebezdokonalování

Multikulturní výchova

- Rozvíjet toleranci k odlišnostem fyzickým, mentálním i kulturním, vést žáky k pochopení, že každý člověk má svou hodnotu, odlišnost vnímat jako příležitost k obohacení, nikoli jako zdroj konfliktu
- Napomáhat uvědomění si vlastní identity
- Uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a nést odpovědnost za své jednání

Mediální výchova

- Rozvíjet schopnost rozlišovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost a vyhodnotit jejich komunikační záměr
- Nalézt a porozumět informacím z textů
- Učit se vybrat z textu podstatné informace, porozumět jim a umět s nimi správným způsobem nakládat
- Seznamovat žáky s různými dokumenty, učit se je použít a reagovat na ně

Výchova demokratického občana

- Vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- Upevňuje vědomí vlastní odpovědnosti za rozhodnutí a uvědomování si důsledků těchto rozhodnutí
- Rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti

Environmentální výchova

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Vztah člověka a prostředí

7. Učební plán

TP je realizován převážně v rámci vzdělávacích oblastí viz. bod 6, tudíž nedochází ke změnám v učebním plánu.

8. Dokumentace související s tranzitním programem

A. Ředitelství školy

- Smlouva o individuální praxi
- Smlouva o skupinové praxi
- Seznam žáků účastnících se TP

B. Dokumentace související s konkrétním žákem

- Portfolio – informace o žákovi – přechodové domény, míra potřebné podpory
- Zápis ze setkání + akční plán
- Kontrolní seznam plánovaných a realizovaných činností
- Zápis z asistence na praxi

9. Personální zabezpečení tranzitního programu

A. Metodik TP

- vede pravidelné schůzky s vybranými žáky;
- pracuje s vybranými žáky na základě principů plánování zaměřeného na člověka;
- sestavuje osobní profil žáka, zajišťuje a vytváří individuální plány pro žáky;
- podporuje žáka ve vytvoření vlastní představy o budoucím životě či pracovním uplatnění, rozvoje pracovních a sociálních dovedností;
- mapuje trh práce;
- vytipovává vhodné praxe pro žáka;
- vyhledává zaměstnavatele;
- dojednává schůzky se zaměstnavatelem a podmínky pro praxi;
- podporuje žáka při realizaci praxe na otevřeném či chráněném trhu práce;
- vyhodnocuje situace a plány žáka;
- spolupracuje s asistentem TP;
- komunikuje s rodinou a dalšími podpůrnými osobami v okolí žáka.

B. Asistent TP

- poskytuje podporu Žákovi při nábízení pracovních a sociálních dovedností;
- poskytuje podporu Žákovi při doprovodu na a z místa výkonu praxe, při výkonu praxe;
- pozoruje průběh práce Žáka na praxi a snaží se vytipovat nejvhodnější postup práce;
- pomáhá Žákovi získat dovednosti potřebné k samostatnému vykonávání pracovních úkolů;
- je odpovědný za poskytování adekvátní podpory Žákovi v začleňování do kolektivu spolupracovníků;
- pomáhá Žákovi rozvíjet jeho kontakty a komunikaci se zaměstnavatelem, nadřízenými a spolupracovníky;
- podporuje kolegy ve správném zadávání pracovních úkolů Žákovi;
- podporuje Žáka v osvojení dovednosti, které s prací souvisejí nepřímo;
- je odpovědný za sledování a zaznamenávání nedostatků a obtíží v průběhu praxe;
- ve spolupráci s metodikem navrhuje strategie řešení obtíží na pracovišti, sleduje a zaznamenává výsledky použité strategie.

C. Vyučující Žáka

- obsah i formy výuky plánuje se ohledem na cíle a principy tranzitního programu;
- klade důraz na nábízení dovedností, které Žák prakticky využije v závislosti na konkrétním zaměření individuálního plánování (portfolia Žáka);
- při plánování učebního pokroku Žáka úzce spolupracuje s dalšími vyučujícími a se všemi aktéry tranzitního programu konkrétního Žáka.

D. Výchovný poradce

- pomáhá Žákovi orientovat se v možnostech dalšího vzdělávání a budoucího profesního uplatnění
- spolupracuje s metodikem TP, kooperuje při plánování praxí, zpracovávání portfolia
- realizuje schůzky se zákonnými zástupci týkající se dalšího vzdělávání a budoucího uplatnění Žáků
- účastní se schůzek se žáky zaměřené na profesní orientaci

E. Koordinátor praxí

- Zajišťuje metodik TP ve spolupráci s VP

10. Technicko-materiální zabezpečení tranzitního programu

- a) Ochranné pomůcky související s průběhem praxí
- b) Kancelářské potřeby (papíry různých formátů pro plánování žáka – MAPA, CESTA...; pastelky, fixy, křídly...; kancelářské složky)
- c) Spotřebiče a náčiní související s prací v domácnosti
- d) Pracovní nářadí sloužící k opravám a úpravám školy a okolí školy, včetně elektrického nářadí jako vrtačka, pila apod.

10. Organizace a pracoviště, na nichž je realizován tranzitní program

A. Externí zaměstnavatelé

V rámci principů plánování zaměřeného na člověka a zjištěných pracovních dovedností, schopností a preferencí žáků budou vytipováni zaměstnavatelé na otevřeném či chráněném trhu práce. Cílem je, aby žák získal představu o práci prostřednictvím oslovených zaměstnavatelů a prostřednictvím praxe vyzkoušel vhodnost či nevhodnost pracovního uplatnění dle zájmu žáka. Pracoviště by mělo reflektovat zájmy žáka.

B. Vlastní zdroje

Žáci budou praxi realizovat částečně v místě školy. Budou se účastnit údržby a oprav v areálu školy a na pozemku školy. Budou využívat cvičného bytečku. Po zřízení zdravotního průkazu budou vypomáhat ve školní výdejně obědů. Zkušenosti v administrativní činnosti mohou získávat v administrativním zázemí školy.

C. Zařízení sociálních služeb - ROZCESTNÍK

<https://padlet.com/lenkarehulkova/ypnmgp7gx3rs7o89>

seznam poskytovatelů sociálních služeb, které žáci mohou využívat v průběhu či po ukončení školy (např. sociální rehabilitace, aktivizační služby, volnočasové, stacionáře aj.).

Školská rada vzala na vědomí dne